

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE CONCILIIS, ET|| ECCLESIA MILITANTE,|| QVATVOR LIRBRIS||
COMPREHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XIII. Ecclesiam visibilem non posse deficere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53873)

in illa perseverare, id est, capiti eius obedire, & ceteris membris communicare, ut patet ex Cypriano de simplicitate Prælatorum, Hieronymo in epistola prima ad Damasum de nomine hypostasis, & Augustino lib. 4. de Baptismo, cap. 1. At hoc fieri non potest, si est Ecclesia invisibilis.

SEPTIMO, ex dictis quæstione superiore, si enim Ecclesia est congregatio hominum utentium Sacramentis eiusdem, & fidem Christi profitentium, sub regimine legitimorum pastorum, ut ibi probatum est, sequitur necessarid eam esse visibilem.

ULTIMO, testimoniis veterum. ORIGENES hom. 30. in Matth. Ecclesia, inquit, plena est fulgore ab Oriente & Occidentem, &c. CYPRIANVS libro de unitate Ecclesie Ecclesia, inquit, Domini luce perfusa, radios suos per orbem terrarum spargit, &c. CHRYSOSTOMVS homil. 4. in 6. Isaia: Facilius est, inquit, solem extinguere, quam Ecclesiam obscurari. AVGVSTINVS lib. 3. contra epistolam Parmeniani, cap. 5. Nulla, inquit, est securitas unitatis, nisi ex promissis Dei, Ecclesia declarata, que supra montem, & distans est, constituta, abscondi non potest. Tract. 1. in epistolam Iohannis: Nunquid digito ostendimus Ecclesiam, si atres montes nonne aperta est? Et Tract. 2. Quid amplius dicturus sum, quam cecos, qui tam magnum montem non vident? Qui contra lucernam, in candelabro positam, oculos claudunt?

CAPVT XIII.

Ecclesiam visibilem non posse deficere.

AM, quod Ecclesia ista vera & visibilis non possit deficere, facile probari potest. Notandum autem est, multos ex nostris repositos terere, dum probant absolutè Ecclesiam non posse deficere; nam Calvinus, & ceteri hæretici id concedunt; sed dicunt, intelligi debere de Ecclesia invisibili. Probare igitur volumus, Ecclesiam visibilem non posse deficere; & nomine Ecclesie non intelligimus unum, aut alterum hominem Christianum, sed multitudinem congregatam, in qua sint Prælati & subditi.

PRIMUM

PRIMUM, id ostenditur ex Scripturis, vbi apertè nominatur Ecclesia, Matth. 16. *Super hanc petram adificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi nõ praualebunt aduersus eam.* Cui similis est ille 1. Tim. 3. *Ut scias, quomodo te oporteat conuersari in domo Dei, quæ est Ecclesia Dei & uiuæ, columna, & firmamentum Veritatis.* In utroq; loco agitur de Ecclesia visibili, vt ostendimus, & tamen audiuimus ipsam veritatem asserentem, portas inferorum non præualituras contra eam Ecclesiam.

SECUNDO, ex aliis locis, vbi aperta est promissio sine nomine Ecclesiæ, Matth. vlt. *Ecce ego vobiscum sum & usq; ad consummationem seculi.* Quæ verba ad Ecclesiam visibilem dicta sunt, nimirum ad Apostolos, & discipulos ceteros, quos in die ascensionis suæ Dominus alloquutus est, & cum illi homines non essent permanfuri in corpore vsque ad mundi consummationem, necesse est dicere, hanc promissionem pertinere ad eorum successores. Itaq; hunc locum de Ecclesiæ perpetua duratione intelligunt LEO I. in epist. 31. ad Pulcheriam Augustam, & LEO II. in epistola ad Constantinum Augustum.

Præterea Ephes. 4. *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, alios Prophetas, alios Euangelistas, alios Pastores, & Doctores ad consummationem Sanctorum in opus ministerij, in adificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem fides, & agnitionis Filij Dei, in virum perfectum, & mensuram ætatis plenitudinis Christi.* vbi Apostolus docet, mansura in Ecclesia ista ministeria Pastorum & Doctorum, & continuam ædificationem corporis Christi, & proinde visibilem Ecclesiam, vsque ad diem iudicij; nam quando sola esset in mundo Ecclesia inuisibilis, nõ inuenirentur ista ministeria, quæ non possunt exerceri, nisi se pastores & oues agnoscant: & norandum, quòd licet veteres intelligant hunc locum de spiritali mensura corporis mystici; recentiores autem de corporali mensura corporum beatorum, quæ dicunt futura tantæ magnitudinis, quantæ fuerunt vel fuissent in perfecta sua ætate; tamen omnes intelligunt hunc locum de nouissimis diebus, quando complebitur numerus electorum. Vide Augustinum lib. 22. de ciuit. Dei, cap. 15. 17. & 18. vbi vtramque explicationem tangit.

Præterea

Præterea Psal. 47. *Deus fundauit eam in æternum*, id est, Ecclesiam suam, quæ est ciuitas eius, vt Augustinus exponit, & res ipsa clamat; nam totus Psalmus est de fundatione Ecclesie Christianæ, tanquam nouæ & visibilis ciuitatis. incipit enim: *Magnus Dominus, & laudabilis nimis, in ciuitate Dei nostri, in monte sancto eius: Fundatur exultatione super uersa terra, &c.* Item Isaia 61, (quod caput intelligi de Ecclesia noui Testamenti, docuit Christus Luc. 4. cum in Synagoga citauit, & exposuit de aduentu suo initium huius capituli: *Spiritus Domini super me, &c.*) sic habetur: *Et fœdus perpetuum feriam eis: & scietur in Gentibus semen eorum, & germen eorum in medio populorum: omnes qui uiderint eos cognoscent illos, quia isti sunt semen, cui benedixit Dominus.* Profectò tam est perspicuus hic locus, vt expositione non eget. Quomodo enim inuisibilis erit ille cœtus, de quo dicitur: *Omnes qui uiderint eos, cognoscent illos, quia isti sunt semen, cui benedixit Dominus.*

Accedant TERTIO testimonia ex parabolis, quibus tantum consensu significatur Ecclesia: Area enim, in qua sunt grana & paleæ; & rete, in quo sunt boni & mali pisces; & ager, in quo sunt frumenta & zizania; & conuiuium, in quo sunt boni & mali discumbentes; & ouile, in quo sunt oues & hœdi, significant Ecclesiam visibilem, vt etiam hæretici fatentur. Nam Ecclesia inuisibilis non habet malos & bonos, sed tantum bonos, secundum eorum sententiam. At eadem parabola docent, istam Ecclesiam visibilem nunquam interituram usque ad diem iudicij; nam Matt. 3. dicitur: *Ipse permittet aream suam, & triticum congregabit in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili.* quod sine dubio non fiet ante diem iudicij. Et Matth. 13. dicitur: *Sinite uirga crescere usque ad messem.* Et infra: *Messis autem consummatio seculi est.* Et infra: *Sic erit in consummatione seculi, exibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum, &c.*

QUARTO, probatur ex Scripturis, quæ loquuntur de Regno Christi. Psal. 88. *Thronus eius sicut sol in conspectu meo, & sicut luna perfecta in æternum, & testis in cælo fidelis.* Ibidem: *Et ponam in seculum seculi semen eius, & thronum eius sicut dies cæli.* Dan. 2. *In diebus autem regnorum illorum scietabit Deus cæli Regnum, quod in æternum nõ dissipabitur.*

Regnum eius alteri populo non tradetur, &c. Et Luc. i. Et Regni eius non erit finis. Ista loca non possunt intelligi, nisi de vera & visibili Christi Ecclesia nunquam interitura. Nam Regnum Christi sine dubio est vera eius Ecclesia. Neque regnum dici possunt aliquot homines occulti, & dispersi, & separati ab inuicem, qui se non nouerunt. qualis est Ecclesia inuisibilis Lutheranorum: Regnum enim est multitudo hominum congregatorum, qui se inuicem nouerunt.

Præterea in Psal. 88. ubi dicitur Christi regnum æternum, dicitur etiam, quod in eo sint boni & mali, ac proinde, quod Ecclesia sit visibilis: Si autem dereliquerint filij eius, inquit, legem meam, & iustitias meas non custodierint, &c. Visitabo in virga iniquitatem eorum, & in verberibus peccata eorum; misericordiam autem meam non dispergam ab eo, &c. Quem locum pulchrè exponit de flagellis Ecclesiæ S. Cyprianus in sermone de lapsis. In illo etiam cap. 2. Danielis, ubi dicitur, Regnum Christi perpetuum; legimus quoque illud, Regnum esse montem magnum implentem omnem terram, quem Isaias cap. 2. & Mich. c. 4. vocabant montem manifestum, secundum LXX.

QVINTO, probatur testimoniis veterum. Origenes & Chrysostomus locis citatis id affirmant; sed clariùs Augustinus & Bernardus. AVGVSTINVS in Psalm. 101. concione 2. disputans contra Donatistas, qui totam Ecclesiam visibilem periisse dicebant, & in solis quibusdam iustis in Africa remansisse: Sed, inquit, illa Ecclesia, qua fuit omnium Gentium, iam non est, perit, hoc dicunt, qui in illa non sunt. O impudentem vocem, illa non est, quia tu in illa non es. Vide, ne tu ideo non sis, nam illa erit, etsi tu non sis. Et infra, Ecclesiam ita loquentem introducit: Quamdiu ero in isto seculo? annuncia mihi, propter illos, qui dicunt, fuit, & iam non est, apostatauit & perit Ecclesia de omnibus Gentibus; & annunciauit, nec vacua fuit vox ista. quis annunciauit mihi, nisi ipsa via? Quando annunciauit? Ecce ego vobiscum sum & usque ad consummationem seculi. Similia habet in Psal. 147. & libro de vnitatem Ecclesiæ, cap. 13. & 20. & alibi.

Neque responderi potest, loqui Augustinum de Ecclesia inuisibili; nam illam non periisse, nec perituram, Donatistæ admittebant, & ad se trahebant illud: Ego vobiscum sum & usque ad

ad consummationem seculi, vt Augustinus refert loco notato in Psalm. 101. BERNARDVS serm. 79. in Cantic. in illud; Tenui eum, nec dimittam, donec introducam illum in domum matris meæ: Ita est, inquit, & tunc, & deinceps non deficit genus Christianum, nec fides de terra, nec caritas de Ecclesia. Venerunt flumina, flauerunt venti, & impegerunt in eam, & non cecidit, eò quòd fundata esset super petram, petra autem erat Christus. Itaq; nec verbositate Philosophorum, nec caulationibus hæreticorum, nec gladiis persecutorum, potuit ista aut poterit aliquando separari à caritate Dei, &c. Nec potest hæc intelligi de Ecclesia inuisibili; nam illam non persequuntur gladij tyrannorum, nec verbositas Philosophorum, nec caulationes hæreticorum: Itaque visibilis Ecclesia non deficit. Accedat Vincentius Lyrinensis, qui in commonitorio tanquam errorem grauissimum reprehendit Nestorij sententiam, qui dicebat, totam Ecclesiam rasset in mysterio Incarnationis, eò quòd cæcos Doctores & quanta esset.

ULTIMO, probatur hoc idem naturali ratione. Prima enim, si aliquando sola maneret in mundo Ecclesia inuisibilis, aliquando etiam esset impossibilis salus iis, qui sunt extra Ecclesiam. Nam non possunt saluari, nisi in Ecclesiam ingrediuntur; quemadmodum tempore Noë peribant necessarium, qui non habebant aditum ad arcam: at non possunt ingredi in Ecclesiam, quam ignorant; igitur non habent remedium.

PRAETEREA, de ratione vniuersæ veræ Ecclesiæ est, vt sit visibilis; ergo si Ecclesia visibilis perit, nulla vera Ecclesia manet.

DENIQUE, vel homines illi occulti, qui Ecclesiam inuisibilem constituunt, profitentur palàm fidem suam, & abstant ab idolorum cultura, vel non; si profitentur, ergo non est Ecclesia inuisibilis, sed maxime visibilis, sicut erat tempore Martyrum; si non profitentur, ergo nulla est Ecclesia, nam non est Ecclesia vera, in qua nulli sunt boni, & qui profitentur fidem, non autem sunt boni, nec saluantur, qui non continent fidem, sed ea in corde retenta, exterius profitentur perfidiam & idololatriam, cum ad Rom. 10. dicat Apostolus: Credo creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salu-

tem. Et Matth. 10. *Omnis, qui negauerit me coram hominibus, negabo eum coram Patre meo.* Ergo implicat contradictionem, Ecclesiam esse, & carere omnino forma visibili, nisi ponatur extra mundum, vbi nunquam sit necessarium fidem confiteri.

CAPVT XIV.

Ecclesiam non posse errare.

UPEREST vt probemus, Ecclesiam non posse errare vllō modo, etiam non apostatando à Deo. Et tamē prius paulò diligentius explicanda sententia aduersariorum, & nostra.

CALVINVS igitur dicit, istam propositionem: *Ecclesia non potest errare*, esse veram, si intelligatur cum duplici restrictione. PRIMAE est, si Ecclesia non proponat dogmata extra Scripturam, id est, si reiiciat traditiones non scriptas, & solum proponat fideliter quæ habentur in Scripturis. SI autem quæras, an certi simus, quòd Ecclesia proponet semper fideliter, quæ sunt in Scripturis: RESPONDET, Ecclesiam semper proponere fideliter, quæ habentur in Scripturis, in rebus necessariis ad salutem, non tamen in aliis, ac proinde semper remanere in Ecclesia natos aliquos errorum.

SECUNDA restrictio est, vt illud: *Ecclesia non potest errare*, intelligatur de sola Ecclesia vniuersali, non autem extendatur ad Episcopos, qui sunt Ecclesia representatiuè, vt nostri loquuntur; quilibet enim Episcopus gerit personam suæ Ecclesiæ particularis, & proinde omnes Episcopi gerunt personam totius Ecclesiæ; ita habet Calvinus lib. 4. cap. 8. §. II. 12. 14. 15. maioris institutionis, & in minore institutione, cap. 8. §. 146. 148. 149. & 150. vbi tamen mendaciter & fraudulenter explicans sententiam nostram, dicit, nos asserere, Ecclesiam non posse errare, siue vtatur verbo Dei, siue non; cum tamen ipse non ignoret, nos non loqui de verbo Dei absolute, sed tantum de verbo scripto, ac dicere, Ecclesiam non posse errare; siue proponat, quæ habentur in Scripturis, siue dogmata extra Scripturam.

NOSTRA igitur sententia est, Ecclesiam absolute non posse errare, nec in rebus absolute necessariis, nec in aliis.

RR

quæ